Tartu komendandiks määratud ooberst v. Tiesenhauseni algatusel. Oma kirjas raele 10. aug. 1691 juhtis viimane rae tähelepanu tuletõrjekorralduse halvale olukorrale koha peal, eriti vajalike tuletõrjeriistade vähesusele ja korralduse puudumisele tulikahju puhuks ning nõudis kuninga nimel nende puuduste kõrvaldamist [115]. Raad reageeris sellele plakati üllitamisega, milles kohustas iga kodanikku muretsema endale puust käsipritsi ja ämbri ning näitama nad ette 24. septembril raekojas [116]. Nagu nägime, oli raad juba a. 1675 nõudnud kodanikelt käsipritside muretsemist, ka tegi 1685. a. põlemäärustik (§ 4) kohustuslikuks igale kodanikule ja elanikule käsipritsi hankimise, kuid rae passiivsuse tõttu oli see, nagu mitmed muudki põlemäärustiku sätted, ammu langenud unustuse hõlma. Nõutavaid käsipritse valmistas kohalik treial Erich Beil hinnaga 1 riigitaaler tükk [117], mis teeks välja praeguses rahas üle 15 krooni. Veelgi kallim oli nahkämber. Niisugust summat vabatahtlikult välja panna leidus Tartus vähe tahtjaid ning kodanikkonna pahameelt arvestades lükkas raad riistade esitamise tähtpäeva korduvalt edasi, kuni selleks lõpuks jäi 25. jaanuar 1692. Tähendatud päev jõudis kätte, kuid raekotta ei ilmunud ühtki kodanikku truualamlikult oma pritsi ja ämbriga [118]. Nii liigutavat üksmeelt on Tartu kodanikkond ilmutanud vaid vähestel kordadel linna pika ajaloo kestel.

Isegi raad, kes oma kaaskodanikke ja „alamaid" hästi tundis, oli seekord niivõrd hämmastanud, et esialgu ei teadnud, mida edasi teha. Kuid treialmeister Beil, kes oli valmistanud suurema partii käsipritse tagavaraks, ei võtnud asja nii kergesti ning pöördus kaebusega komandandi poole, kes selle edasi andis raele. Raad volitas sellepeale raehärra Haket Gilde kokku kutsuma ning järele uurima, kas kõik nende liikmed on endale pritsid muretsenud ning esitanud raele nimestiku nendest [119]. Asja edasise käigu kohta raeprotokollid häbelikult vaikivad, kuid vaevalt õnnestus Beilil oma pritsidest ka nüüd lahti saada. Peatusime selle loo juures pikemalt, et anda kujutlust raskustest, millega rael tuli võidelda igal sammul, vaatamata valitsusvõimude toetusele, tagasihoidlikumategi uuenduste läbiviimisel, kui need aga mõnesuguselgi määral riivasid kodanikkonna huve. Et raad nii vähe end suutis maksma panna, olenes aga ka väljapaistvama algatusvõimega isikute

---

[115] ACP. 1691. Nr. 91. Tiesenhausen raele 10. VIII 1691.
[116] Raeprot. 1691, lk. 515; rae koopiaraamat 1691, lk. 370.
[117] Raeprot. 1691, lk. 752—3;
[118] Raeprot. 1991, lk. 752—3; Raeprot. 1692, lk. 31, 80.
[119] Raeprot. 1692, lk. 212.

Tartu V, lk. 262